

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 16 czerwca 2020 r.

Pozycja 180

POSTANOWIENIE

z dnia 20 kwietnia 2020 r.

Sygn. akt Ts 65/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący i sprawozdawca
Wojciech Sych
Rafał Wojciechowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 12 września 2019 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej z 13 kwietnia 2018 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności:

– art. 399 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm., dalej: k.p.c.) w zakresie zwrotu „na podstawie określonej w art. 401¹” z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

– art. 399 § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim „nie przewiduje on zastosowania do postępowań zakończonych postanowieniem” z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

– art. 406 k.p.c. w zakresie, w jakim „w postępowaniu przed sądem II instancji w sytuacji, gdy o wznowieniu postępowania orzeka po raz pierwszy sąd II instancji, nie stosuje się na jego podstawie odpowiednio normy art. 394 § 1 k.p.c.” z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

– art. 394 § 1 k.p.c. w zakresie, „w jakim nie stosuje się go do orzeczeń sądu II instancji w związku z art. 406 k.p.c. w postępowaniu przez sąd II instancji w sytuacji, gdy o wznowieniu postępowania orzeka po raz pierwszy sąd II instancji” z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

2. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 10 października 2018 r. skarżący został wezwany, na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (ówcześnie: Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej m.in. poprzez wskazanie przedmiotu zaskarżenia przez jednoznaczne określenie ostatecznego orzeczenia o wolnościach lub prawach skarżącego oraz wykazanie, że zakwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy były podstawą wydania ostatecznego orzeczenia o wolnościach lub prawach skarżącego.

Pismem z 29 października 2018 r. (data nadania) skarżący udzielił odpowiedzi na zarządzenie, opierając się na orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Podejmując się wykazania, że wskazane w skardze konstytucyjnej przepisy były podstawą wydania orzeczenia, skarżący odwołał się do fragmentu uzasadnienia jednego z wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Podkreślił również, że zasadniczy zarzut skargi konstytucyjnej dotyczy naruszenia prawa do sądu zagwarantowanego w art. 45 Konstytucji, które obejmuje w szczególności prawo do: 1) uruchomienia postępowania sądowego, 2) odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnie z zasadami sprawiedliwości, jawności i dwuinstancyjności oraz 3) uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia. Skarżący zauważył, że zakres przedmiotowy stosowania gwarancji zawartych w art. 45 ust. 1 Konstytucji wyznacza pojęcie sprawy, które oznacza wszelkie sytuacje, w których pojawia się konieczność rozstrzygania o prawach danego podmiotu w relacji z innymi równorzędnymi podmiotami lub w relacji z władzą publiczną.

3. Postanowieniem z 12 września 2019 r. Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie zakwestionowanej przez skarżącego konstytucyjności art. 406 oraz art. 394 § 1 k.p.c., uznając, że zaskarżone przepisy nie były podstawą wydania ostatecznego orzeczenia o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącego, ponieważ zostało ono wydane na podstawie art. 394¹ w związku z art. 398¹ § 1 k.p.c. Skarga nie spełniała więc podstawowego warunku wskazanego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

Trybunał, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, odmówił również nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie, w jakim skarżący zakwestionował konstytucyjność art. 399 § 1 i 2 k.p.c.

W uzasadnieniu stwierdzono, że prawo do wznowienia postępowania (podobnie jak prawo do wniesienia kasacji) nie ma charakteru konstytucyjnego prawa podmiotowego. Okoliczność ta oznacza zaś, że niemożność wznowienia postępowania nie dowodzi automatycznie odmowy prawa do sądu. Sprawa skarżącego została już bowiem rozpoznana przez niezawisły sąd. Nie został w tym wypadku złamany zakaz zamykania drogi sądowej.

Trybunał uznał za nieuprawdopodobniony zarzut skarżącego w zakresie naruszenia art. 399 § 2 k.p.c., gdyż wyłączenie możliwości skorzystania z nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga o wznowienie postępowania, w sytuacji braku spełnienia przesłanek ustawowych, nie prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu, wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W postanowieniu przesądzono, że art. 399 § 1 i 2 k.p.c. nie ukształtował ostatecznie sytuacji skarżącego, mimo wskazania tego przepisu przez sąd w uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania, przez co skarga, w ocenie Trybunału, nie spełniała wymagania określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

4. Pismem z 30 września 2019 r. (data nadania) skarżący wniósł zażalenie na postanowienie Trybunału z 12 września 2019 r., występując o rozpoznanie zarzutów skargi

konstytucyjnej dotyczących uznania art. 399 § 2 k.p.c. w zakresie zwrotu „na podstawie określonej w art. 401¹” oraz art. 399 § 1 k.p.c. w zakresie, „w jakim nie przewiduje on zastosowania do postępowań zakończonych postanowieniem” za niezgodne z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący zakwestionował stanowisko Trybunału odmawiające prawu do wznowienia postępowania charakteru konstytucyjnego prawa podmiotowego. Skarżący podkreślił, że „prawo do wznowienia postępowania jest kontynuacją konstytucyjnie chronionego prawa do rzetelnej procedury sądowej, albowiem przysługuje wyłącznie w enumeratywnie wymienionych w ustawie wypadkach, gdy doszło do naruszenia konstytucyjnie chronionego prawa do rzetelnej procedury sądowej”.

W ocenie skarżącego „zaskarżone normy prawne arbitralnie, bez żadnych racjonalnych przyczyn zamykają drogę sądową do wznowienia postępowania orzekającego o obowiązkach strony, jeśli orzeczenie to wydane zostało w formie postanowienia. Tymczasem postępowanie identyczne naruszające prawa strony wydane w formie wyroku może być wznowione. Stan taki w oczywisty sposób narusza konstytucyjną zasadę równego traktowania stron w identycznej sytuacji faktycznej”, w sytuacji, gdy ochrona prawna nie może być różnicowana z uwagi na zakres podmiotowy praw. Skarżący podkreślił, że zarzut naruszenia tej zasady stanowi podstawę, na jakiej opiera swoje zarzuty.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł również, że w sprawie o koszty postępowania o wyjawienie majątku niedopuszczalne jest wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego, gdyż jest ono dopuszczalne w przypadkach wskazanych w art. 840 k.p.c. W przedmiotowej sprawie nie miała miejsca żadna z okoliczności wymienionych w podanym przepisie. Wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego nie było więc możliwe.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393, dalej: u.o.t.p. TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że Trybunał analizuje przede wszystkim zarzuty zażalenia, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że postanowienie o odmowie nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe, a stanowisko skarżącego wyrażone w zażaleniu nie zasługuje na uwzględnienie.

3. Na wstępie należy zauważyć, że w *petitum* zażalenia skarżący wystąpił o rozpoznanie zarzutów skargi konstytucyjnej dotyczących uznania art. 399 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie zwrotu „na podstawie określonej w art. 401¹” oraz art. 399 § 1 k.p.c. w zakresie, „w jakim nie przewiduje on zastosowania do postępowań zakończonych postanowieniem” za niezgodne z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji. W uzasadnieniu zażalenia nie odniósł się natomiast do stanowiska Trybunału stwierdzającego brak podstaw do nadania

dalszego biegu skardze konstytucyjnej w zakresie, w jakim zakwestionował zgodność z Konstytucją art. 406 i 394 § 1 k.p.c. Brak zarzutów podważających zasadność tej części orzeczenia pozwala przyjąć, że skarżący uznał podniesioną w tym zakresie argumentację Trybunału, zgodnie z którą wymienione przepisy nie były podstawą ostatecznego orzeczenia o wolnościach lub prawach skarżącego. Wskazane w skardze konstytucyjnej ostateczne orzeczenie – postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 28 lutego 2018 r. (sygn. akt [...]) – zostało wydane na podstawie art. 394¹ w związku z art. 398¹ § 1 k.p.c.

Zasadniczą przesłanką wydania przez Trybunał Konstytucyjny postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej – w zakresie zarzutu niezgodności z Konstytucją art. 399 § 1 i 2 k.p.c. – było stwierdzenie o niezasadnym utożsamieniu przez skarżącego braku możliwości skorzystania z nadzwyczajnego środka zaskarżenia (jakim jest skarga o wznowienie postępowania), gdy niespełnione są przesłanki ustawowe, z naruszeniem prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Podniesione w zażaleniu zarzuty i argumenty powinny podważać stanowisko, które Trybunał zajął w zaskarżonym orzeczeniu.

Rozpoznając zażalenie skarżącego, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że nie spełnia ono powyższego warunku, gdyż nie dostarcza argumentów podważających zasadność stanowiska zajętego przez Trybunał Konstytucyjny w zaskarżonym postanowieniu.

Skutkiem postępowań zainicjowanych przez M.J. było zasądzenie od skarżącego kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa. W związku z nieuiszczeniem przez niego zasądzonych kosztów, pomimo wezwania do zapłaty pismem z 17 marca 2015 r., po rozpoznaniu wniosku uprawnionego podmiotu, Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z 6 czerwca 2016 r., sygn. akt: [...], nakazał skarżącemu wyjawienie majątku. Postępowanie w tym przedmiocie zostało zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 12 stycznia 2017 r., sygn. akt: [...], wydanym po rozpatrzeniu zażalenia skarżącego wniesionego na postanowienie sądu pierwszej instancji. Skarżący wniósł 24 listopada 2017 r. skargę na wznowienie postępowania o wyjawienie majątku w sprawie [...]. Skarga o wznowienie postępowania o wyjawienie majątku została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 28 grudnia 2017 r., sygn. akt: [...], a zażalenie skarżącego na postanowienie odrzucające skargę zostało odrzucone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 28 lutego 2018 r., sygn. akt: [...]. Postanowienie z 28 lutego 2018 r., zostało przez skarżącego wskazane jako ostateczne orzeczenie stanowiące podstawę wniesienia skargi konstytucyjnej (pismo skarżącego z 29 października 2018 r., opatrzone datą 26 października 2018r.).

Postępowanie o wyjawienie majątku miało charakter incydentalny, toczyło się w ramach prowadzonego przeciwko dłużnikowi – autorowi skargi konstytucyjnej – postępowania egzekucyjnego. Wyjawienie majątku jest pomocniczym środkiem egzekucyjnym, zmierzającym do uzyskania od dłużnika informacji o jego majątku celem zapewnienia skuteczności egzekucji świadczeń pieniężnych. Wskazane przez skarżącego jako ostateczne orzeczenie naruszające jego prawo do sądu postanowienie odrzucające zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania wydano w toku postępowania, w którym rozstrzygnięto kwestię incydentalną. Odrzucając zażalenie sąd nie orzekał o istocie sprawy, która została już rozpatrzona, a zatem art. 399 § 1 i 2 k.p.c., nie ukształtował ostatecznie sytuacji skarżącego w zakresie podniesionego przez niego zarzutu naruszenia konstytucyjnego prawa do sądu.

Tym samym skarga konstytucyjna nie spełniła warunku, o którym mowa w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK postanowił, jak w sentencji.